

St. prp. nr. 92. (1939)

Delvis statsgaranti for et parti klippfisk skipet til Spania.

Tilråding fra Handelsdepartementet 28 april 1939, godkjent ved kongelig resolusjon samme dag.

(Foredratt av statsråd Alfred Madsen.)

Vår vareomsetning med Spania var ved den spanske borgerkrigs utbrudd regulert ved en to-sidig clearingordning bygget på den mellom Norge og Spania den 13 juni 1936 avsluttede betalingsavtale, i følge hvilken fakturaverdien av alle spanske varer som selges til Norge, skal innbetales til Norges Bank i norske kroner, mens fakturabeløpet for norske varer som selges til Spania, skal innbetales til det spanske clearinginstitutt «Centro Oficial de Contratacion de Moneda» i Madrid.

Denne betalingsavtale, som foreløpig skulle gjelde inntil 31 desember 1936, men som skulle fornye seg automatisk for 3 og 3 måneder ad gangen hvis den ikke var blitt oppsagt fra noen av sidene med 30 dagers varsel, er ikke senere blitt oppsagt av noen av partene. Imidlertid har den etter borgerkrigens utbrudd praktisk talt for det meste vært ute av funksjon.

Salget av norske varer til Spania har da — bortsett fra enkelte tilfeller hvor der fra spansk side er blitt ytet betaling i fri valuta — måttet foregå på kompensasjonsbasis ved et slags bytteforretning, idet der ved privat initiativ er ordnet med kjøp av spanske varer til samme beløp som fakturaverdien av ett eller flere partier norske varer. Vedkommende norske og spanske vareleverandører har da fått sitt tilgodehavende utbetalt gjennom de ved kompensasjonsforretningen medvirkende banker. Disse forretninger har på forhånd måttet godkjennes av begge lands clearing- eller valutamyndigheter.

Den her omhandlede form for handel er selvfølgelig meget tungvint, og noe som man kun griper til i ytterste nødsfall, idet avslutningen av dette slags forretninger er forbundet med mange vanskeligheter. Etter at den norske regjering nå har anerkjent

general Francos regjering som Spanias lovlige regjering, er der derfor straks blitt opp-tatt forhandlinger med denne regjering for å søke oppnådd en mere tilfredsstillende ordning av vareomsetningen mellom de to land.

Sådanne forhandlinger fant sted i Spania i dagene umiddelbart før påske d. å., men førte dessverre ikke til noe positivt resultat, idet de betingelser som fra spansk side ble stillet for avsluttelse av en kombinert clearing- og kontingenteringsavtale fantes å være så lite gunstige for vårt land at man besluttet foreløpig å utsette forhandlingene. Det var bl. a. den kontingent som fra spansk side ble tilbudt for import av norsk klippfisk til Spania, som ble funnet å være uantagelig. Denne ble nemlig foreslått satt til kun 100 000 £ sterling pr. år, hvilket etter de nå gjeldende priser vil utgjøre bare vel 3 mill. kg, eller kun en mindre brøkdel av vår eksport av klippfisk til Spania i tiden før borgerkrigen.

Før våre forhandlinger med den nåværende spanske regjering ble opptatt, var det ved privat initiativ blitt forelagt de spanske myndigheter til godkjennelse 3 forskjellige kompensasjonsforretninger, hvorav den ene også var blitt godkjent av de norske clearingmyndigheter. De 2 andre hadde man ikke funnet å kunne gå med på, da man fant dem ugunstige for norske interesser, særlig på grunn av den forholdsvis ringe andel som var tildelt vår klippfisk. Imidlertid ble der fra spansk side stillet den uttrykkelige betingelse for opptagelse av de foran omhandlede forhandlinger, at samtlige 3 kompensasjonsforretninger, som mentes å burde ses som et samlet hele, på forhånd ble godkjent av den norske regjering.

Man fant under disse omstendigheter fra norsk side allikevel å måtte godta de 3 kom-

Delvis statsgaranti for et parti klippfisk skipet til Spania.

pensasjonsforretninger, som utgjør et samlet beløp av 132 800 £ sterling og som omfatter følgende varepartier:

1) Spanske eksportvarer:

Sinkmalm	50 000 £
Appelsiner	30 000 »
Mandler	12 000 »
Nøtter, kork, salt, vin, løk og druer	40 800 »
	<u>132 800 £</u>

2) Norske eksportvarer som skal leveres i bytte mot de foran nevnte spanske varer:

Rogn	20 000 £
Torskelevertran	6 500 »
Sink	25 000 »
Cellulose	42 500 »
Klippfisk	17 500 »
Kalksalpeter	21 300 »
	<u>132 800 £</u>

Fakturabeløpene for de spanske varer skal innbetales i Norges Bank for å tjene til dekning av salgssummen for de norske eksportvarer.

Det er fastsatt en viss rekkefølge i hvilken de norske varer som omfattes av kompensasjonsforretningen, skal nyte godt av de beløp som ventes innbetalt for de spanske kompensasjonsvarer.

Den liste som i den anledning er satt opp, ser slik ut (som det vil bemerkes er beløpene for enkelte varer delt i 2 porsjoner med forskjellig rekkefølge):

Rogn	8 000 £
Torskelevertran	6 500 »
Sink	13 500 »
Cellulose	10 000 »
Klippfisk	17 500 »
Rogn	12 000 »
Sink	11 500 »
Cellulose	32 500 »
Kalksalpeter	21 300 »
	<u>132 800 £</u>

Som det vil ses, vil klippfiskpartiet komme på tur til å få dekning av de i Norges Bank innbetalte beløp for leverte spanske varer når der til fordel for rogn, tran, sink og cellulose er blitt innbetalt et samlet beløp av 38 000 £.

For enkelte av de spanske kompensasjonsvarer foreligger der allerede avsluttede kjøp fra norsk side. Dette gjelder særlig sinkmalm og vin, mens der for de andre varer arbeides med istandbringelse av sådanne kjøp.

Det omhandlede klippfiskparti til en verdi av ca. kr. 350 000 (17 500 £) er solgt av eksportsammenslutningen Interessentskapet

Hispanor, Ålesund. Hispanor har for dette parti oppnådd en meget gunstig pris (33 sh. pr. balle à 50 kg), som muliggjør at partiet kan eksporteres uten den statsstøtte som av Kontoret for Torskefiskeriene ellers må ytes for å dekke differansen mellom den i utlandet oppnådde pris og den norske eksportørs innkjøps-(produksjons-)pris + omkostninger.

Da det vil kunne hengå atskillig tid før der på kontoen i Norges Bank er inngått et så stort beløp at der etter den foran omhandlede rekkefølge kan ventes dekning for salgssummen for klippfiskpartiet, har Hispanor søkt om statsgaranti for salgssummen. Det er imidlertid etter de av Stortinget for ytelse av statsgaranti fastsatte betingelser ikke adgang til å yte sådan garanti i dette tilfelle, idet det ikke foreligger noen kontragaranti fra fremmed stat, statsbank eller annen av Handelsdepartementet godkjent bank eller institusjon.

Hispanor har imidlertid ikke våget å sende partiet uten sådan garanti og har derfor henstillet til Regjeringen å anbefale for Stortinget å gi en spesiell garantibemyndigelse for det heromhandlede vareparti. Såfremt der kunne bli gitt tilsagn om at et sådant forslag ville bli fremsatt for Stortinget, var Hispanor villig til å skipe partiet straks. Da det er av stor betydning å kunne spare den vanlige statsstøtte for et såvidt stort parti klippfisk, og da det etter de foreliggende opplysninger måtte befryktes at den oppnådde pris ikke ville kunne opprettholdes hvis partiet først ble skipet etterat dekning var inngått i Norges Bank, fant Regjeringen å måtte gi Hispanor det ønskede tilsagn. Det forelå nemlig opplysning om at der fra islandsk side var blitt tilbudt kjøperne en meget lavere pris, liksom det av de spanske myndigheter var gjort oppmerksom på at man fant den norske pris temmelig høy, og at man var bekjent med at Norge til Portugal solgte klippfisk til en atskillig lavere pris. Partiet er deretter blitt skipet.

Departementet vil overensstemmende hermed anbefale at der fremsettes proposisjon for Stortinget om samtykke til ytelse av en spesiell statsgaranti for det omhandlede parti klippfisk. Hva spørsmålet om avviklingsutsiktene for denne forretning angår, kan opplyses at det beløp som trenges til dekning av kjøpesummen for fiskepartiet og de varepartier som har prioritet foran samme, nemlig i alt 55 500 £, i sin helhet vil bli dekket ved de beløp som vil bli innbetalt for de kontraherte partier sinkmalm og vin, på hvilke kontrakter der allerede er ankommet varer til et beløp av over 20 000 £, mens videre

Delvis statsgaranti for et parti klippfisk skipet til Spania.

partier er under skipning. Likeledes ventes det forskjellige partier appelsiner til et beløp av henimot 5 000 £.

Man er oppmerksom på at der kan være fare for at den spanske valuta vil kunne bli devaluert innen avviklingen av kompensasjonsforretningen, og at det i den anledning kan bli tale om en større eller mindre kursrisiko. Det foreligger imidlertid fra vedkommende spanske kjøpere, nemlig «Asociacion Española de Importadores de Bacalao» (De spanske Klippfiskimportørers Sammenslutning) en erklæring om at de vil betale klippfisk etter den kurs som gjelder på den dag da de spanske kompensasjonsvarer skipes.

Departementet mener derfor at det må kunne anses forsvarlig å gi den ansøkte statsgaranti, idet vedkommende kjøpersammenslutning oppgis å bestå av forskjellige eldre solide importører i bransjen som de norske eksportører tidligere har gjort forretninger med, og med hvem de har vært vel tilfreds.

Som bekjent gjelder det for ytelse av statsgaranti for norske vareleveranser til utlandet den bestemmelse at Statens kredittgaranti ikke må overstige 75 pst. av vedkommende leverings fakturaverdi. Imidlertid er det til Handelsdepartementet i den senere tid innkommet henstillinger fra forskjellig hold om

at den her omhandlede prosentsats av hensyn til våre fiskeriers vanskelige stilling måtte bli forhøyet til 85 pst. for fiskevarers vedkommende. Saken har vært behandlet av Regjeringen, som har bestemt seg for å foreslå for Stortinget at henstillingen imøtekommes. Departementet finner derfor å burde foreslå at den samme prosentsats (85 pst.) også bringes i anvendelse overfor den spesielle garanti som det her er tale om.

Bortsett fra de ovenfor antydende avvikelser bør formentlig de vanlige betingelser for ytelse av statsgaranti, heri innbefattet kravet om en garantiprovisjon, opprettholdes for den her omhandlede garanti.

Garantien, som forutsettes administrert av Statens Eksportkredittkommisjon, bør begrenses til motverdien av 17 500 £ sterling.

Departementet vil underhånden tilstille vedkommende stortingskomité forskjellige skrivelser fra Interessentskapet Hispanor i saken.

Handelsdepartementet

tilråder:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt utkast til proposisjon til Stortinget om at det blir ytet statsgaranti for et parti klippfisk skipet til Spania av Interessentskapet Hispanor, Ålesund.

Vi HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre følgende vedtak:

1. Stortinget samtykker i at der ytes statsgaranti for norske eksportørers tilgodehavende for visse partier klippfisk skipet til Spania av Interessentskapet Hispanor, Ålesund, til et samlet beløp utgjørende motverdien av 17 500 £ sterling.

Ved gjennomførelsen av denne ordning som forutsettes iverksatt i form av statens garanti for innfrielse av en av vedkommende eksportør trukket egenveksel for det pågjeldende beløp, omregnet i norske kroner, blir å iakttas:

- a. At statens garanti ikke i noe tilfelle overstiger 85% — åttifem hundredeler — av den pågjeldende leverings fakturaverdi, med tillegg av omforenet diskonto- og stempelavgift.
 - b. At der erlegges en av Handelsdepartementet fastsatt premie til dekkelse av administrasjonsomkostninger m. v. ved statsgarantiens gjennomførelse.
2. Handelsdepartementet bemyndiges til å fastsette de nærmere bestemmelser om statsgarantiens gjennomførelse.

Tilråding fra Handelsdepartementet ligger ved i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 28 april 1939.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON
(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted